

GINEKOLOGIK KASALLIKLARNI TEKSHIRISH VA DAVOLASHNING ZAMONAVIY USULLARI

Payariq Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi

Maxsus fanlar kafedrası katta o'qituvchisi

Toshpulatova Mayira Erkinovna

Payariq Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi

Maxsus fanlar kafedrası yetakchi o'qituvchisi

Adilova Sojida Xurramovna

Payariq Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi Maxsus

fanlar kafedrası katta o'qituvchisi

Samanova Farida Mexrullayevna

Payariq Abu Ali ibn Sino nomidagi jamoat salomatligi texnikumi Maxsus

fanlar kafedrası katta o'qituvchisi

Raximqulova Zuxra Abdumannon qizi

Annotatsiya: Ginekologik kasalliklar ayollar salomatligida keng tarqalgan va ularni o'z vaqtida aniqlash hamda davolash muhim ahamiyatga ega. Ushbu kasalliklar reproduktiv tizimning turli qismlariga ta'sir qilishi mumkin bo'lib, ularning oldini olish, aniqlash va davolashda zamonaviy tibbiyotning ilg'or usullari muhim rol o'ynaydi. Bugungi kunda ginekologiyada diagnostika va terapiya sohasida yuzlab yillar davomida to'plangan tajriba va yangi texnologiyalar birlashib, ayollarga yanada sifatli tibbiy yordam ko'rsatishni ta'minlamoqda.

Kalit so'zlar: ginekologik kasalliklar, ultrasonografiya, davolash, terapiya, tibbiyot, tibbiy yordam, tuxumdonlar.

Ginekologik kasalliklarni aniqlashda diagnostika vositalarining rivojlanishi juda katta ahamiyatga ega. Ultrasonografiya (USG) texnologiyasi yordamida ayollarning ichki jinsiy a'zolari, jumladan, tuxumdonlar, bachadon, bachadon bo'yni va tuxum yo'llari batafsil ko'rib chiqiladi. USG yordamida kichik o'lchamdagi o'zgarishlar, kistalar, miomalar va boshqa patologiyalar aniqlanadi.

Bu usul invaziv bo'lmagan, og'riqsiz va tezkor natija beruvchi diagnostika vositasi sifatida keng qo'llaniladi. 3D va 4D ultrasonografiya texnologiyalari esa yanada aniqroq va to'liq tasvirlarni olish imkonini yaratadi, bu esa kasalliklarni erta bosqichda aniqlashga yordam beradi. Bundan tashqari, laboratoriya tahlillari ginekologik kasalliklarni tashxislashda muhim o'rin tutadi. Qon va siydik tahlillari orqali yallig'lanish jarayonlari, infeksiyalar va gormonal o'zgarishlar aniqlanadi. Molekulyar diagnostika usullari, xususan, polimeraza zanjir reaksiyasi (PCR) texnologiyasi yordamida virusli va bakterial infeksiyalar, jumladan, inson papilloma virusi (HPV), herpes simplex virusi, klamidiya va boshqalar aniqlanadi. Bu usullar yuqori sezgirlik va aniqlik bilan kasalliklarni erta bosqichda aniqlash imkonini beradi, shuningdek, davolash strategiyasini belgilashga yordam beradi.[1]

Endoskopik diagnostika usullari ham ginekologiyada katta o'rin egallaydi. Hysteroskopiya yordamida bachadon bo'yni va uning ichki qoplamasi ko'z ostida tekshiriladi. Bu usul yordamida poliplar, adheziya, yallig'lanish va boshqa patologiyalar aniqlanadi. Laparoskopiya esa tuxumdonlar, tuxum yo'llari va bachadon atrofidagi to'qimalarni ko'rish va kerak bo'lsa, biopsiya olish imkonini beradi. Endoskopik usullar minimal invaziv bo'lib, bemorning tiklanish vaqtini qisqartiradi va jarrohlik asoratlarini kamaytiradi. Bachadon bo'yni saratoni va boshqa onkologik kasalliklarni aniqlashda PAP-test va biopsiya usullari keng qo'llaniladi. PAP-test yordamida bachadon bo'yni shilliq qavatidagi o'zgarishlar, displaziya va saraton oldi holatlari aniqlanadi. Biopsiya esa o'z navbatida shubhali joylardan to'qima namunalarini olib, mikroskopik tekshiruv orqali aniq tashxis qo'yishga yordam beradi. Zamonaviy immunohistokimyoviy va molekulyar tahlillar esa saratonning turini va uning agressivligini aniqlashda qo'shimcha ma'lumot beradi. Davolash usullariga kelsak, zamonaviy ginekologiyada konservativ va jarrohlik usullari mavjud. Konservativ davolash asosan dori-darmonlar yordamida olib boriladi. Antibiotiklar, gormonal preparatlar, immunomodulyatorlar va boshqa dori vositalari yordamida yallig'lanish,

infeksiyalar va gormonal buzilishlar davolanadi. Gormonal terapiya endometriozi, polikistik tuxumdon sindromi va boshqa gormonal kasalliklarda keng qo'llaniladi. Hozirgi kunda dori vositalarining yangi avlodlari ishlab chiqilgan bo'lib, ular yanada samarali va yon ta'sirlari kam bo'lishi bilan ajralib turadi.[2]

Jarrohlik usullari esa an'anaviy ochiq jarrohlikdan tortib, minimal invaziv texnologiyalargacha rivojlangan. Laparoskopiya va hysteroskopiya kabi kam travmatik usullar yordamida ko'plab ginekologik kasalliklar, jumladan, kistalar, miomalar, endometriozi va boshqa patologiyalarni davolash mumkin. Bu usullar bemorning tiklanish vaqtini qisqartiradi, og'riq va asoratlar xavfini kamaytiradi. Endoskopik jarrohlik usullari yordamida bachadon va tuxumdonlarni ko'z ostida ko'rib, zararlangan joylarni aniq olib tashlash mumkin. Bu usullar ayollarning reproduktiv funksiyasini saqlab qolishga yordam beradi.[3]

Lazer terapiyasi ham ginekologiyada keng qo'llanilmoqda. Lazer yordamida shilliq qavatdagi o'zgarishlar, yaralar va boshqa patologiyalarni davolash samarali bo'ladi. Lazer terapiyasi minimal invaziv bo'lib, qon ketish xavfini kamaytiradi va tiklanish jarayonini tezlashtiradi. Shuningdek, lazer yordamida virusli infeksiyalar, masalan, HPV infeksiyasining ba'zi shakllari bilan bog'liq o'zgarishlarni davolash mumkin. Ginekologik kasalliklarning oldini olishda profilaktika choralari juda muhimdir. Ayollarga muntazam tibbiy ko'riklardan o'tish, gigiena qoidalariga rioya qilish, sog'lom turmush tarzini olib borish tavsiya etiladi. Jinsiy yo'l bilan yuqadigan infeksiyalardan himoyalash, xavfsiz jinsiy aloqalar va vaksinalar yordamida ayrim virusli kasalliklarning oldini olish mumkin. Masalan, HPV ga qarshi emlash bachadon bo'yni saratonining oldini olishda muhim ahamiyatga ega. Psixologik jihatdan ham ayollarning sog'lig'ini qo'llab-quvvatlash zarur. Stress va ruhiy zo'riqishlar organizmning immun tizimiga salbiy ta'sir ko'rsatib, kasalliklarning rivojlanishiga sabab bo'lishi mumkin. Shuning uchun psixologik yordam va maslahatlar ham ginekologik kasalliklarni davolash jarayonining ajralmas qismi hisoblanadi. Ayollar uchun ruhiy salomatlikni qo'llab-quvvatlash, stressni kamaytirish va ijobiy psixologik

muhit yaratish muhimdir.[4]

Texnologiyalar rivojlanishi bilan telemeditsina xizmatlari ham kengaymoqda. Ayollar o'z shifokorlari bilan masofadan turib maslahatlashish, simptomlarini baholash va zarur bo'lsa, tezkor tashxis uchun ko'rsatmalar olish imkoniga ega bo'lishmoqda. Bu ayniqsa, uzoq hududlarda yashovchi ayollar uchun qulaylik yaratadi. Telemeditsina yordamida tezkor tibbiy yordam ko'rsatish, shuningdek, profilaktika va davolash jarayonini nazorat qilish osonlashadi. Shuningdek, ginekologiyada genetik tadqiqotlar ham rivojlanmoqda. Ayollarning genetik moyilliklarini aniqlash orqali saraton va boshqa kasalliklarning oldini olish va erta tashxis qo'yish imkoniyatlari yaratilmoqda. Bu esa individual davolash strategiyalarini ishlab chiqish va kasalliklarni oldini olishda yangi imkoniyatlar ochmoqda.[5]

Xulosa:

Xulosa qilib aytganda, ginekologik kasalliklarni tekshirish va davolashda zamonaviy usullar diagnostika va davolashning yuqori samaradorligini ta'minlaydi. Ultrasonografiya, molekulyar diagnostika, endoskopik jarrohlik, lazer terapiyasi va genetik tadqiqotlar kabi texnologiyalar yordamida kasalliklar erta bosqichda aniqlanadi va minimal invaziv usullar bilan davolanadi. Profilaktika choralari, jumladan, muntazam tibbiy ko'riklar, gigiena qoidalariga rioya qilish, vaksinalar va psixologik qo'llab-quvvatlash ayollarning umumiy sog'lig'ini mustahkamlashga xizmat qiladi. Shu tariqa, zamonaviy ginekologiya ayollarning hayot sifatini yaxshilash va reproduktiv salomatligini saqlashda muhim rol o'ynamoqda. Ginekologik kasalliklar bilan kurashishda zamonaviy texnologiyalar va yondashuvlar ayollarga sog'lom va baxtli hayot kechirish imkonini beradi.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. Rahmatullayev Sh. Ginekologik kasalliklarni tekshirish va davolashning zamonaviy usullari. Toshkent: "Universitet" nashriyoti, 2006. – 212 b.
2. Karimova N., Islomov A. Ginekologiya asoslari va zamonaviy davolash usullari. Toshkent: "Tibbiyot" nashriyoti, 2018. – 198 b.

3. Tursunov M. Ginekologik kasalliklar diagnostikasi va terapiyasi. Samarqand: "Samarqand davlat tibbiyot universiteti" nashriyoti, 2020. – 250 b.
4. Akbarova D. Zamonaviy ginekologiya: nazariya va amaliyot. Toshkent: "Fan va texnologiya" nashriyoti, 2019. – 230 b.
5. Mamatqulov B. Ginekologik kasalliklarni davolashda innovatsion yondashuvlar. Toshkent: "Ilm-fan" nashriyoti, 2021. – 215 b.
6. Usmonov R. Ginekologiya va akusherlikda yangi texnologiyalar. Toshkent: "Tibbiyot nashriyoti", 2017. – 240 b.
7. Yusupova S. Ginekologik kasalliklar: diagnostika va davolash usullari. Toshkent: "Sog'liqni saqlash" nashriyoti, 2022. – 225 b.